

משרד מבקר המדינה

חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973

דין וחשבון על תוצאות ביקורת החשבונות
השוטפים של הסיעות בכנסת הארבע-עשרה
לתקופה 1.1.1999 עד 31.5.1999

מדינת ישראל

אליעזר גולדברג
מבקר המדינה

חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973

דין וחשבון על תוצאות ביקורת החשבונות השוטפים
של הסיעות בכנסת הארבע-עשרה
לתקופה 1.1.1999 עד 31.5.1999

1. בהתאם לסעיף 10(ג) לחוק מימון מפלגות, התשל"ג – 1973 (להלן – חוק המימון), בשנה בה מתקיימות בחירות, על נציגי הסיעות בכנסת למסור למבקר המדינה, תוך עשרה שבועות מתום החודש שבו פורסמו תוצאות הבחירות, את חשבונותיהן השוטפים לתקופה שתחילתה בינואר ומסתיימת בתום החודש בו פורסמו תוצאות הבחירות.

בתוקף סמכותה לפי סעיף 10(ו) לחוק המימון, החליטה ועדת הכספים של הכנסת, לבקשת נציגי הסיעות, לדחות בחודש את מועד מסירת החשבונות לתקופת הבחירות לכנסת ה-15 והחשבונות השוטפים למשרדי.

בהתאם לסעיף 10(ד) לחוק המימון, על מבקר המדינה למסור ליושב ראש הכנסת, תוך עשרים שבועות לאחר קבלת החשבונות האמורים, דין וחשבון על תוצאות ביקורת חשבונות אלה.

2. דין וחשבון זה מתייחס לתוצאות ביקורת החשבונות השוטפים של 22 סיעות בכנסת הארבע-עשרה¹, שקיבלו מימון ממלכתי בתקופה 1.1.1999 – 31.5.1999 (להלן – התקופה השוטפת). ואלה הסיעות:

(1) **אלתג'מוע אלוטני אלדימוקרטי;**

¹ בסעיף 12(א) לחוק המימון נקבע: "אם סיעה היא צירוף של שתי מפלגות או יותר המקיימות בכנסת סיעה אחת, יראו אותן מפלגות בכל הנוגע למימון הוצאות שוטפות כאילו היו סיעות נפרדות". לכן מתייחס דין וחשבון זה למפלגות דלהלן כאל סיעות נפרדות: רצ, מפ"ם ושינוי, שקיימו יחדיו את סיעת מר"צ בכנסת; דגל התורה ואגודת ישראל שקיימו יחדיו את סיעת יהדות התורה המאוחדת בכנסת.

- (2) גשר תנועה חברתית – לאומית ;
- (3) דגל התורה ;
- (4) הדרך השלישית להסכמה לאומית² ;
- (5) הליכוד, תנועה לאומית ליברלית ;
- (6) המפלגה הדמוקרטית הערבית – הרשימה הערבית המאוחדת ;
- (7) המפלגה הקומוניסטית הישראלית ;
- (8) העבודה ;
- (9) חרות³ ;
- (10) יהדות התורה המאוחדת אגודת ישראל ;
- (11) ישראל במרכז⁴ ;
- (12) ישראל בעליה בראשותו של נתן שרנסקי ;
- (13) מולדת ;
- (14) מפד"ל המפלגה הדתית לאומית, המזרחי – הפועל המזרחי ;
- (15) מפלגת הפועלים המאוחדת – מפ"ם ;
- (16) עלי"ה³ ;
- (17) עם אחד⁴ ;
- (18) צומת – התנועה לציונות מתחדשת² ;
- (19) רצ – התנועה לזכויות האזרח ולשלום ;
- (20) שינוי – מפלגת המרכז ;
- (21) ש"ס – התאחדות הספרדים העולמית שומרי תורה ;
- (22) תקומה⁴.

3. ארבע סיעות מסרו את חשבונותיהן באיחור ניכר (אלתג'מוע אלוטני אלדימוקרטי - באיחור של כחודש וחצי; העבודה – באיחור של כחודש ושלושה שבועות; ישראל במרכז – באיחור של שלושה חודשים ושבע; עם אחד – באיחור של כחודש).

² הסיעה חדלה להתקיים.

³ הסיעה קיבלה מימון ממלכתי ממארכ 1999.

⁴ הסיעה קיבלה מימון ממלכתי מאפריל 1999.

חרף ההכבדה, שנגרמה כתוצאה מהאיחור האמור, על סיכום מלאכת הביקורת, מצאתי, כי מן הצדק לקבל את חשבונותיהן ואת הדוחות הכספיים האמורים.

4. בדין וחשבון על תוצאות ביקורת החשבונות השוטפים של הסיעות בכנסת ה-14 לתקופה 1.1.1998-31.12.1998, הצבעתי על-כך, כי שלא כבחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג – 1993, המסמיך את מבקר המדינה להטיל סנקציה בשל איחור במסירת החשבונות והדוח הכספי, אין הוראה דומה בחוק המימון, ומן הראוי שהכנסת תיתן דעתה לתיקון חוק המימון בהקשר זה.

5. סיעה אחת שחדלה להתקיים, **צומת – התנועה לציונות מתחדשת**, לא מסרה למשרדי את חשבונותיה לתקופה השוטפת. שלא כמו לגבי סיעות קיימות, אין בחוק סנקציה ספציפית למקרים בהם סיעה שקיבלה מימון שוטף וחדלה להתקיים לא מוסרת את חשבונותיה למבקר המדינה. מן הראוי שהכנסת תיתן דעתה לתיקון חוק המימון בהקשר זה.

6. קביעת תוצאות ביקורת חשבונות הסיעות נעשתה בהסתמך על בדיקת חשבונות הסיעות לפי שיטות ביקורת מקובלות, חוות דעת רואי חשבון, השלמות, תיקונים והסברים של הסיעות במהלך הביקורת וכן הצהרות של נציגי הסיעות שנתקבלו כראיה לפי סעיף 9(ג) לחוק המימון.

7. קיום הנחיות מבקר המדינה

(א) בהתאם לחוק המימון, על כל סיעה לנהל את מערכת החשבונות שלה לפי הנחיות מבקר המדינה ולרשום את הכנסותיה ואת הוצאותיה בהתאם להן.

(ב) לגבי סיעה אחת, **המפלגה הקומוניסטית הישראלית**, אני קובע, שהיא לא ניהלה את חשבונותיה לפי הנחיות מבקר המדינה.

8. הוצאות

(א) על-פי בדיקת החשבונות שנמסרו לצוות הביקורת, הסתכמו הוצאות השוטפות של 21 סיעות בכנסת הארבע-עשרה, בתקופה השוטפת, בכ-54.7 מיליון ש"ח. סכום זה כולל הוצאות למימון אשראי (ר' נספח).

(ב) אני רואה מחובתי להפנות את תשומת הלב לכך, שפעילותן הכספית של סיעות רבות הסתיימה בגרעון. במיוחד יש לציין את גרעון של הסיעות הבאות: **גשר** – כ-3.1 מיליון ש"ח; **הליכוד** – כ-29 מיליון ש"ח; **המפד"ל** – כ-25.3 מיליון ש"ח; **ישראל במרכז** – כ-21.4 מיליון ש"ח; **העבודה** – כ-123.5 מיליון ש"ח; **ישראל בעליה** – כ-12.3 מיליון ש"ח; **מפ"ם** – כ-4 מיליון ש"ח; **עם אחד** – כ-2.5 מיליון ש"ח; **רצ** – כ-3.7 מיליון ש"ח.

(ג) הוצאותיהן השוטפות של כל הסיעות היו בגבולות האמורים בסעיף 7 לחוק המימון.

9. הכנסות

(א) חוק המימון מבטיח לסיעות את מימון הוצאותיהן השוטפות מאוצר המדינה.

(ב) המימון הממלכתי לפי חוק המימון, שהגיע ל-22 הסיעות בכנסת הארבע-עשרה בתקופה השוטפת, הסתכם בכ-46 מיליון ש"ח.

(ג) סעיף 8 לחוק המימון אוסר על סיעה ועל רשימת מועמדים לקבל, במישרין או בעקיפין, תרומה מתאגיד, בין בארץ ובין בחוץ לארץ וכן ממי שאינו "בוחר" כמשמעותו בחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב], התשכ"ט – 1969. כמו כן מגביל סעיף 8 את גובה התרומה שמותר לסיעה לקבל מאדם ובני ביתו הסמוכים על שולחנו (להלן – יחיד). בתקופה השוטפת עמד גובה התרומה המותרת מיחיד על 1,700 ש"ח, בהיותה שנה בה מתקיימות בחירות לכנסת.

(ד) ההכנסות של כל הסיעות בתקופה 1.1.1999-31.5.1999 היו בגבולות האמורים בסעיף 8 לחוק המימון לעניין קבלת תרומות.

(א) 20 הסיעות המפורטות להלן ניהלו מערכת חשבונות לפי הנחיות מבקר המדינה ;

ההוצאות השוטפות שלהן בתקופה 1.1.1999 – 31.5.1999 היו בגבולות האמורים בסעיף 7 לחוק המימון ;

ההכנסות שלהן בתקופה 1.1.1999 – 31.5.1999 היו בגבולות האמורים בסעיף 8 לחוק המימון, לעניין קבלת תרומות.

ואלה שמות הסיעות :

- (1) אלתג'מוע אלוטני אלדימוקרטי ;
- (2) גשר תנועה חברתית – לאומית ;
- (3) דגל התורה ;
- (4) הדרך השלישית להסכמה לאומית ;
- (5) הליכוד, תנועה לאומית ליברלית ;
- (6) המפלגה הדמוקרטית הערבית – הרשימה הערבית המאוחדת ;
- (7) העבודה ;
- (8) חרות ;
- (9) יהדות התורה המאוחדת אגודת ישראל ;
- (10) ישראל במרכז ;
- (11) ישראל בעליה בראשותו של נתן שרנסקי ;
- (12) מולדת ;
- (13) מפד"ל המפלגה הדתית הלאומית, המזרחי – הפועל המזרחי ;
- (14) מפלגת הפועלים המאוחדת – מפ"ם ;
- (15) עלי"ה ;

(16) עם אחד;

(17) רצ – התנועה לזכויות האזרח ולשלום;

(18) שינוי - מפלגת המרכז;

(19) ש"ס – התאחדות הספרדים העולמית שומרי תורה;

(20) תקומה.

לפיכך ניתן דין וחשבון חיובי לגבי תוצאות ביקורת חשבונותיהן של כל אחת מהסיעות המפורטות לעיל, לתקופה 1.1.1999 – 31.5.1999.

(ב) לגבי תוצאות ביקורת חשבונותיהן של שתי סיעות, הדין וחשבון אינו חיובי:

(1) המפלגה הקומוניסטית הישראלית

הסיעה לא ניהלה את חשבונותיה בתקופה 1.1.1999-31.5.1999 לפי הנחיות מבקר המדינה. הדבר התבטא בכך, שהוצאות שונות הכרוכות באחזקת 11 סניפים לא השתקפו בחשבונותיה.

ההוצאות השוטפות של הסיעה בתקופה 1.1.1999-31.5.1999 היו בגבולות האמורים בסעיף 7 לחוק המימון.

ההכנסות של הסיעה בתקופה 1.1.1999-31.5.1999 היו בגבולות האמורים בסעיף 8 לחוק המימון, לעניין קבלת תרומות.

בהתחשב באופי החריגה ובמידתה, ולאחר ששקלתי, בין היתר, את ההסברים שקיבלתי מנציגי הסיעה, אני ממליץ, בתוקף סמכותי לפי סעיף 10(ה)(3) לחוק המימון, לשלול מהסיעה סכום של 50,000 ש"ח, מהתשלומים למימון הוצאותיה השוטפות, ולא שלושה תשלומים חודשיים, שערכם כיום כ-800,940 ש"ח, המהווים את הסנקציה המירבית הקבועה בחוק.

(2) צומת – התנועה לציונות מתחדשת

הסיעה חדלה להתקיים, מאחר שלא זכתה במנדט בבחירות לכנסת ה-15. נציגי הסיעה לא מסרו את חשבונותיה לתקופה 1.1.1999-31.5.1999 למשרדי. בהתאם לסעיף 13ד(ג) לחוק, בהיעדר דין וחשבון חיובי, על נציגי הסיעה להחזיר לאוצר המדינה 15% מהמימון החודשי שהסיעה קיבלה בתקופה שאליה מתייחס הדין וחשבון, קרי 229,235 ש"ח.

ירושלים, כ"י שבט התש"ס
27 ינואר 2000

חוק מימון מפלגות, התשל"ג - 1973

הוצאות שוטפות

31.5.1999 – 1.1.1999

(בש"ח)

מס	שם הסיעה	המימון המגיע	המימון שנתקבל	תקרת ההוצאות	הוצאות על-פי הדוח	עודף (גרעון) נצבר ל- 31.5.99
1.	אלתג'מוע אלוטני אלדימוקרטי	798,640	798,640	3,203,760	1,089,677	(1,523,962)
2.	גשר תנועה חברתית – לאומית	1,594,980	1,585,980	3,203,760	2,245,490	(3,099,216)
3.	דגל התורה	797,490	784,480	3,203,760	907,666	(1,593,113)
4.	הדרך השלישית להסכמה לאומית ^(א)	1,662,875	1,662,875	3,203,760	1,363,135	(2,847,599)
5.	הליכוד, תנועה לאומית ליברלית	6,981,775	6,677,658	11,170,840	6,157,911	(28,992,640)
6.	המפלגה הערבית - הרשימה הערבית המאוחדת	1,662,875	1,649,218	3,203,760	2,131,590	(1,339,695)
7.	המפלגה הקומוניסטית הישראלית	1,529,385	1,498,203	3,203,760	2,618,592	(594,722)
8.	העבודה	10,839,185	10,472,288	17,342,696	17,197,863	(123,459,190)
9.	חרות ^(ב)	800,940	800,940	1,922,256	69,693	740,101
10.	יהדות המאוחדת ישראל	1,197,960	1,145,581	3,203,760	1,168,646	(1,910,312)
11.	ישראל במרכז ^(ג)	800,940	800,940	1,281,504	91	(21,426,907)
12.	ישראל בראשותו של בעלייה נתן שרנסקי	2,260,130	2,260,130	3,616,208	2,042,204	(12,339,845)

מס	שם הסיעה	המימון המגיע	המימון שנתקבל	תקרת ההוצאות	הוצאות על-פי הדוח	עודף (גרעון) נצבר ל- 31.5.99
13.	מולדת	1,131,215	1,108,588	3,203,760	1,526,892	6,156,837
14.	מפד"ל המפלגה הדתית לאומית, המזרחי – הפועל מזרחי	3,058,770	3,009,237	4,894,032	3,689,917	(25,327,109)
15.	מפלגת הפועלים המאוחדת – מפ"ם	1,330,300	1,294,802	3,203,760	2,546,497	(4,017,146)
16.	עלי"ה ⁽²⁾	600,705	600,705	1,922,256	542,310	81,497
17.	עם אחד ⁽³⁾	533,960	533,960	1,281,504		(2,484,089)
18.	צומת-התנועה לציונות מתחדשות ⁽⁴⁾	1,528,235	1,528,235	3,203,760		
19.	רצ-התנועה לזכויות האזרח ולשלום	1,929,280	1,872,306	3,203,760	2,824,233	(3,719,151)
20.	שינוי-מפלגת המרכז	864,810	858,241	3,203,760	1,124,203	3,772,759
21.	ש"ס – התאחדות הספרדים העולמית שומרי תורה	3,658,325	3,611,267	5,853,320	5,420,981	(1,524,980)
22.	תקומה ⁽³⁾	400,470	400,470	1,281,504	76,097	(1,265,296)
	סה"כ	45,963,245	44,954,744		54,743,688	

(1) הסיעה חדלה להתקיים ממארכ.

(2) הסיעה קיבלה מימון ממלכתי ממארכ 1999.

(3) הסיעה קיבלה מימון ממלכתי מאפריל 1999.

(4) הסיעה חדלה להתקיים ולא מסרה את חשבונותיה.